

La família del riu

Aigua i greix en teràpia familiar

Els veig venir pel passadís; en són quatre. La mare, camina feixuga una mica enrere del seu marit, marit i també pare dels seus dos fills, que miren el mòbil sense gairebé aixecar la vista mentre avancen fins al despatx. En són quatre, pare, mare i fills, però caminen tan separats i tan llunyans els uns dels altres que penso, en aquell moment, en el dolor i el cansament que els ha portat fins a mi.

Faig un mínim somriure, que darrere de la mascareta, deu ser imperceptible. Els saludo, em presento, es presenten. Quatre vides diferents, distants, no es miren, fixen els seus ulls en mi, mentre intento generar quelcom càlid i acollidor que els doni la benvinguda en un espai que, de moment, senten com a hostil i estrany.

El pare té 47 anys, em diu. Té mans dures i aspres, m'explica que és mecànic. Penso en aquelles mans que es passen el dia encaixant peces, apretant claus, brutes de greix, de fosc greix; són les mateixes mans que ara tinc davant meu, i també són les mateixes mans que un dia van acariciar la seva dona, que ara seu, amb la mirada baixa, a l'altra punta del despatx. Un abisme entre ells dos que omplen els dos fills, noi i noia, que seuen a la dreta del pare i a l'esquerra de la mare respectivament. Tots callen, l'home segueix parlant, amb una veu dura, d'home fet a si mateix. Diu no tenir temps per a aficions; com a cap de família, lo seu és el treball, portar diners a casa, la taula parada, la roba planxada esperant-lo dins de l'armari. Es queixa del cor; fa temps va patir un infart, tots van patir molt, tots però ell no, diu, així és la vida, em reconeix, ara ja és aigua passada, tot bé, qui no té un all té una ceba, explica, gairebé convençut de les paraules que broten de la seva boca. Escolto la pressa per no detenir-se en el tema, sembla demanar-me que no el toqui, que deixi en pau el seu cor. Assenteixo, ja hi haurà temps per detenir-m'hi, però no ara, massa aviat, massa fred tot per començar a furgar en la ferida oberta que encara hi és present en tots. El pare fort que tot ho pot va estar malalt!

Passo a la mare, que aixeca la vista lentament. La blavor dels seus ulls em traspassa, em pregunto si ha plorat abans de venir aquí. Potser una discussió al

cotxe de camí al despatx, les presses de l'arribar tard, els dos fills que ja no són nens que es queixen dient que no volen venir a veure a la psicòloga, que a ells no els passa res, el marit que remuga, que ja ha baixat a treure el cotxe, deixant-la sola intentant convèncer als fills que tots necessiten ajuda. I ella, ella, tant sola, pensa que és la responsable de tot aquest desastre de família. Em diu que és més jove que el marit, 42 anys, mestressa de casa. Li agrada passejar pel riu que tenen al poble i quan ho diu mira al marit, i els ulls són encara més nostàlgics, més tristos, més blaus. Li agrada passejar però ja no ho fa; fa temps que pren medicació, medicació per no posar-se tan trista, m'explica que ho parla amb la seva metgessa de capçalera, quan té visita, si la té, últimament la metgessa va molt atabalada i això del COVID ha fet molt mal als metges de la primària, que no poden més, que també van molt cansats. Parla cansada, la dona, però em diu que ho entén, que ella va fent amb les pastilles, que l'ajuden a dormir i no pensar tant. Quan ho diu, el fill, el petit, que té 14 anys, la mira ràpidament, com un llampec. Ella segueix parlant, amb un fil de veu... moltes discussions, moltes baralles, està molt preocupada pel fill, que no va a l'institut, que té companyies fosques, que sembla perdut i que ja no és tan nen... calla de cop, se li escapen dues llàgrimes, i la filla li agafa la mà. El pare es creua de braços, sospira, un sospir d'home fort, de ràbia, de neguit. Ningú parla, el silenci ho congela tot. El fill de 14 anys em mira fixament, preparat per la rèplica.

De la meua boca surten unes paraules d'empatia, de cura; intento embolcallar la dona amb un mant de calma, li dic que estaré preparada per escoltar-la tot el què calgui, a ella i a la seva família i que hi haurà temps per la queixa, el lament, el dolor... però necessito avançar. Els dos fills encara són dos desconeguts per mi, que esperen el seu torn. La filla s'adelanta. En té 18. Segueix estudiant, m'explica, a ella el què li agrada és cuidar a les persones, a les persones grans sobretot, que diu que estan molt soles i que no s'hi val que se les tracti tan malament. L'escolto atenta, i entre paraula i paraula, noto la seva tristesa, però també la seva ràbia i la seva lluita, el seu dolor per un món que sent injust i inhumà. Em diu que surt amb les seves amigues de tant en tant i també amb el seu nòvio, un noi d'un poble del costat del seu; és un bon noi, diu, tots assenteixen, tots estan contents amb ell, també el pare, que diu que el noi estudia mecànica, com ell, que és treballador i que cuida a la filla. La filla que ja

és una dona, guapa, resolta, amb un cabell fi com el del pare i els ulls blaus com la mare, la pell blanca, com la del germà, que la mira entre gelós i admirat. La germana gran! Tan llunyana i tan pròxima, semblen lluny els dies on ella l'agafava en braços, orgullosa del germà petit, el nino de la mare, la delícia del pare per tenir un noi a casa. Llunyanes són les hores on els dos eren germans i eren iguals, on compartien jocs i fantasia, on s'enfadaven i on es perdonaven a la velocitat de la llum. Una llum còmplice entre ells que ara és tènue, ara és dèbil. Tot i estar de costat l'un de l'altre, penso que s'han fet dos estranys amb el pas del temps.

Li arriba el torn al noi. Tot i voler-se mostrar dur i despreocupat, li adverteixo els ulls dolços de nen, la ingenuïtat, la innocència; m'explica que no va a l'institut, és veritat el que diu la mare, en té 14, és el petit, li agrada jugar a futbol i és del Barça. Qui més és del Barça a la família? Surt el pare, que amb el primer mig somriure que fa en l'estona que portem, diu que ell és culé, culé dels de veritat, dels de tota la vida, de la penya barcelonista del poble. Abans veien els partits amb el fill, però ara, ara no, fa un gest de desencant, ara el fill prefereix marxar amb els amics a fer vés a saber què. El noi salta, jo vaig amb els amics i tu baixes al bar, ja et va bé baixar tant al bar, a veure el Barça i a fer-te la copeta. El pare em mira, i en segons, esclata el què tots portaven a dins. La família desperta davant dels meus ulls. La mare plora, la filla la sosté mentre vol fer callar al germà, pare i fill criden, s'enfaden, es retreuen mil coses enterrades. Enterrades en el temps, en una sorra fina, com de platja, que ha anat tapant tot el què tots guardaven. Ara bufa un vent fort, un vent que ho desenterra tot; als meus ulls la família es desplega, s'obre, em mostra qui són i quin paper juguen en tot això.

La mare, entre sanglots, li diu al pare que calli, que no cridi al fill. El marit l'acusa d'haver-lo malcriat, d'haver-lo sobreprotegit, tot és culpa de la mare, massa dèbil i massa complaent amb aquest nen, que necessita mà dura i límits. La filla es llença contra el pare, li espetega un tu calla que mai hi ets, no saps el què ha patit la mare, no saps res de nosaltres. No t'hi has preocupat mai, només treballar i anar al bar, això sí que ho saps fer. La mare plorosa mira a la filla, la veig com es fa petita, arraulint-se als peus de la primogènita; és ella qui lliura les batalles de les dues. Anys de rancor per fi troben el seu lloc. El pare s'infla, es posa vermell, reclama el seu paper de cap de família. Sembla preguntar-se, per dins,

que se n'ha fet dels seus dos fills, que no pot veure tot i que els té davant. Que se n'ha fet de la seva dona, que ja no el defensa, que ja no són equip. Lluny queden els dies on els dos reien, agafats de la mà, tan preciosa que la veia, riu amunt i riu avall. En aquell riu van prometre casar-se, fer fills, formar una família. Ell treballaria molt i ella seria la millor mare del món. I tant que sí! Ara el riu baixa amb tanta força que s'ho emporta tot. Voldria parar-lo, amb la seva força d'home dur i corpulent, però no pot. A més que ho intenta, més se l'emporta l'aigua.

La mare sanglota, es baixa la mascareta per eixugar-se les llàgrimes. Quan ella parla, tots callen, atents. Diu que tot és un desastre; el seu únic consol és la filla, tot i que li preocupa que moltes vegades no surt per quedar-se a casa amb ella. Li preocupa el fill, a qui veu perdut, sense rumb; aquells amics d'aquelles males cases del poble el destruiran si segueix per aquest camí. Li preocupa el pare, el seu marit. Fa temps que no tenen temps per a res, i si el tenen, tot és un seguit d'acusacions: tu, tu, tu que el protegeixes, tu, tu, tu que em fas mal amb el teu silenci. No estan bé, em diu, fa temps que ningú està bé a casa. Des de que va morir la iaia materna, pilar de la família, res va bé. El silenci és dens al voltant de les paraules de la dona, que les articula com pot entre llàgrima i llàgrima, entre sanglot i sanglot. La iaia sí sabia com arreglar tot això, que ja està morta des de fa dos anys. La iaia a la que tots hi anaven quan hi havia un problema, que els cuidava i els estimava a tots, que ho embolcallava tot amb la seva gran manta de iaia sàvia i pacient. Que agafava al pare per banda i li deia, amb un mig somriure, "quina sort que us trobéssiu amb la meva filla, els dos sou els millors pares del món". Que enganxava al fill petit a l'habitació i li deia "seràs el que vulguis ser amb aquest cap que tens, estudia, fill, que ho podràs tot", que mirava a la neta gran i deia "ets la dona més intel·ligent que conec, la més llesta de totes!", orgullosa dels estudis que tenia, la primera dona a la família que estudiava!

La iaia. I ja no hi és. Tots la troben a faltar, quin buit ha deixat, quina tristesa; la seva habitació encara està igual, el seu armari amb les faldilles i les camises, les arracades d'or que sempre portava. La van enterrar ràpid i corrents, millor passar la pena, és llei de vida, què hi hem de fer! Els escolto, atenta, les orelles alerta. Em deixo portar per la família, pregunto, em retiro, torno a preguntar. Quin mite aquesta iaia, que tot ho podia, que tot ho feia! Que petits i humans es veuen tots

emmirallats amb aquesta dona, gairebé sagrada, un tòtem daurat que s'ha erigit entre ells des de la seva mort.

El temps passa. Pregunto què volen fer, en què els puc ajudar, quin és el camí que hem de seguir. Quins canvis, encara que siguin petits, volen veure a la seva família. Tots diuen coses diferents, però tan semblants! Em relaxo, preparo mentalment el final de la sessió, que ja s'acosta. En el meu cap recullo les paraules d'un i de l'altre, faig equilibris amb mi mateixa, veig un camí possible entre tanta tempesta i tanta pluja en aquesta família. Recullo el dolor, el cansament, el malestar. Els agraeixo la honestat, el haver-me obert la porta de la seva intimitat, una porta fràgil, a mig construir. La família calla, m'escolta atenta. Per primer cop, els veig units, units davant del dolor i de l'esforç que representa estar allà. A cadascú li dedico unes paraules validants, reconfortants, però no m'oblido que venen com a família. Les paraules surten de la meua boca i van omplint buits; buits del passat, del present i del futur. Diuen coses diferents, però tots volen el mateix: sentir-se estimats, reconeguts, sentir-se família en un món que cada cop és més estrany i fosc. Sé que és el moment en què m'ho estic jugant tot. De mi depèn ara. Si no tornen, sé que serà cosa meua, que repassaré mentalment la sessió pensant on em vaig equivocar durant dies. Si tornen, pensaré que tenen ganes de canviar, que tenen ganes que els ajudi, que el crit d'auxili encara ressona per les parets del despatx.

Anuncio el final. Li dic als pares que els voldria veure a soles, sense els nois, el pròxim dia. Assenteixen els dos. Es miren a través dels fills, les seves mirades es troben per damunt d'ells. Una mirada que tot ho diu sense dir res, els dos sols, quant de temps ha passat! M'il·lumino amb un petit raig d'esperança que m'entravessa tota. M'aixeco. Tots ho fan. Encaixem les mans abans de sortir, me'ls miro allunyant-se pel passadís. Mentre caminen, el pare es queda una mica enrere per tocar, tímidament, l'esquena de la dona. Aquelles mans, que abans em semblaven tan grans i fortes, ara són les d'un home que temerós, busca l'escalfor dels inicis, del riu que els va unir fa tant de temps. Ella se'l mira, amb els ulls blaus de fa vint anys.

Entro al despatx i tanco la porta. La següent família ha d'estar a punt d'arribar.